

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Historický ústav FF UHK

Autor práce: Bc. Martin Šeba

Studovaný program a ročník: Učitelství pro střední školy dějepis – český jazyk a literatura

Název práce: Působení Městského národního výboru v Rychnově nad Kněžnou v letech 1960–1971

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Oponent práce: PhDr. Tomáš Hradecký, Ph.D.

Diplomant Bc. Martin Šeba se v závěrečné práci zabýval působením Městského národního výboru v Rychnově nad Kněžnou v období 60. let, představujících uvolněnější fázi vývoje období vlády KSČ. Navázal na starší diplomovou práci Pavla Koukala, který v semináři vedoucího práce zpracoval činnosti Městského národního výboru v Rychnově nad Kněžnou v letech 1948–1960. Autor si vybral z rozsáhlého organismu činnosti státní správy v tomto městě agendu politickou, správní a ekonomickou, v níž věnoval zvýšenou pozornost řízení rychnovského JZD a nedostatečnému řešení složité bytové situace na sklonku 60. let. V další části upřel M. Šeba svůj zájem na události Pražského jara, přičemž vedle výkladu situace v Rychnově nad Kněžnou v roce 1968 zasvětil celou jednu kapitolu celostátnímu vývoji. Součástí poznání je i následná fáze postupné normalizace společnosti, která se odrazila také v personálních proměnách rychnovského městského národního výboru.

Práce vychází z archivních pramenů uložených ve fondech Státního okresního archivu v Rychnově nad Kněžnou; nejdůležitější z nich byl fond Městský národní výbor Rychnov nad Kněžnou. Práce se opírá především o studium zápisů ze schůzí rady a pléna MNV Rychnov nad Kněžnou, o městskou kroniku ze sledované doby, literaturu k problematice činnosti národních výborů, příslušnou dobovou legislativu a částečně o odborné práce týkající se československé reformy 60. let.

Práce se skládá z úvodu zahrnujícího standardní položky (odůvodnění výběru tématu, struktura práce, rozbor literatury a pramenů s rozkladem o striktně uplatňovaných pravidlech o ochraně osobních údajů v rámci rychnovského SOkA, metodická část), pěti kapitol a závěru. Ve výkladu všech kapitol je zachován chronologický přístup. Seznam pramenů a literatury a seznam zkratek práci doplňuje.

Ke stručnému úvodu lze poznamenat, že je určitě správné, že M. Šeba otevřeně vyložil problémy výzkumu svého tématu, způsobené nepřístupností některých písemností. Nejde při tom jen o dílčí písemnosti týkající se činnosti MěNV v Rychnově nad Kněžnou, ale také o uzavřený fond OV KSČ. Nezodpovězena zůstala otázka, proč autor neprostudoval písemnosti ONV v Rychnově nad Kněžnou a důkladněji také regionální dobový tisk. Postrádám rovněž hlubší osvětlení podoby městské kroniky, na níž se autor poměrně často odvolává, a která – zdá se – měla poněkud jiný charakter, než tomu u standardních kronik bývá.

V první kapitole, která nabízí výklad legislativního rámce působení národních výborů v Československu, je možné ocenit autorův přístup k výkladu působnosti národních výborů, i když je v zásadě založen jen na studiu zákonů, nařízení a dvou odborných publikací. Zmíněno je i ustavení městských národních výborů jako samostatného stupně NV dané zákonem z roku

1967. V druhé kapitole je již plně rozebíráno působení rychnovského MěNV ve správní, politické a ekonomické sféře, otevírající konkrétní problémy v žití městského organismu a přibližující jejich řešení. Autor podotýká, že stav pramenné základny mu nedovolil pojednat více o přípravě voleb z června 1964, ale stejný důvod zřejmě způsobil, že i několik vln personálních změn v radě a komisích MěNV není dostatečně objasněno. Vytknout lze pak fakt, že práce nikterak nevysvětluje, proč ve městě existovalo JZD, s jehož řízením a výsledky měl MěNV značné problémy, což nakonec vedlo k převedení zemědělské výroby pod státní statky.

Třetí kapitola je členěna do tří podkapitol. V ní jsou čtenáři předloženy zajímavé skutečnosti o práci MěNV po volbách z roku 1964 včetně kriticky pojatých pasáží o nezájmu či neschopnosti komunálních politiků řešit bytovou otázku města, ale i zastaralost jeho infrastruktury a ekonomiky. Za věcné pochybení považují tvrzení, že je ekonomická reforma vztažena k letům 1963–1964 (s. 48), ačkoliv v další kapitole i v závěru autor správně klade provádění reformy do následujících let. Skutečně o schválení realizace reformy bylo rozhodnuto v lednu 1965 a fakticky se naplno rozběhla až v lednu 1967. Ve čtvrté kapitole autor předkládá výklad událostí Pražského jara a ještě do značné míry jako reflexi názorových přeměn a ideových a mocenských konfrontací uvnitř KSČ od roku 1967 po srpnovou invazi tzv. Varšavské pětky. Vytknout lze dvě věci – jednak text kapitoly vybočuje z výkladové linie a zcela opomíjí souřadnice rychnovské reality, jednak vychází téměř výlučně z přehledové příručky Karla Kaplana *Československo v letech 1967–1969*, když z další odborné produkce žádný titul nezmiňuje. V posledním odstavci autor formou zkratky prezentuje dění od srpna 1968 do dubna 1969.

Pátá kapitola se vrací k událostem v Rychnově nad Kněžnou a líčí činnost MěNV a jeho názorové postoje v měsících reformy v podobě dílčích „obrázků“. Přes torzovitost výkladu, částečně způsobenou nedostatečnou možností prozkoumat potřebnou dokumentaci, poměrně zřetelně vystává skutečnost, že rychnovský MěNV působil až do června 1968 netečně, až po té začal reagovat na politické události a dokonce byl schopen jisté sebekritické reflexe. V porovnání s ONV a OV KSČ působil jako orgán vystupující značně opatrně a bez většího proreformního nasazení. Tomu odpovídaly i jeho postoje z dalších měsíců, kdy se jeho schůze omezovaly na běžnou činnost při řízení města. V částech o posrpnovém období a o začátku normalizace jsou zachyceny také kádrové změny; z textu se zdá, že někteří z funkcionářů aktivněji vystupujících v létě 1968 uměli zvládnout úskalí normalizačních čistek a mohli tak působit nadále, zatímco jiní byli z funkcí odstraněni a následně i vyloučeni z komunistické strany. Členění kapitoly však není systémově uspořádáno, neboť po první části týkající se období od lednového pléna ÚV KSČ až po sklonek srpna 1968, je následný text o posrpnovém období a začátku normalizace vyčleněn do dvou dílčích podkapitol s vlastními názvy. Bylo by také zajímavé sepsat dostupná příjmení městských funkcionářů do tabulky, reflektující jednotlivé časové úseky, a zjistit tak, kteří se udrželi ve funkcích po celé sledované období.

M. Šeba v závěru vystihl ve stručné podobě základní poznatky výzkumu týkající se činnosti MěNV Rychnov nad Kněžnou, a to včetně chování občanů v roce 1968. Znovu připomněl i skutečnost, že se nepodařilo naplnit všechny cíle práce kvůli tomu, že písemnosti o kádrových změnách mu byly odepřeny, stejně jako některé zápisy ze schůzí rady MěNV, pokud obsahovaly osobní údaje poslanců a funkcionářů.

Dílčí věcnou nepřesností je tvrzení ze s. 50, kde je konstatováno, že při spojení dvou komisí MěNV do jedné se obě bývalé předsedkyně „*staly řadovými členkami komise a předsedou spojené komise se nově stal*“. Obě poslankyně totiž byly členkami komise i jako jejich předsedkyně, takže správné je tvrdit, že poté, co se vzdaly předsednické funkce, zůstaly v komisi nadále jako její členky. Gramatická pochybení jsou téměř zanedbatelná, nicméně objevuje se nesprávná koncovka přičestí minulého (s. 58), špatný pád a nesprávná následná vazba (s. 57), nesprávně použité velké písmeno (s. 28), chybějí čárky v souvětí a větách (ss. 30, 31, 44, 46 a 67) i tečky na konci vět (s. 60, 64 a 65).

Ve shrnutí – magisterská práce Bc. Martina Šeby přináší řadu relevantních historických faktů o sledovaném tématu a dává tak – přes vzpomenuté výhrady – nosný, poměrně široký a vcelku hodnotící pohled na činnost městského orgánu státní správy v Rychnově nad Kněžnou v tzv. „zlatých šedesátých“. Mohu konstatovat, že diplomant zvládl nároky kladené na závěrečnou práci v magisterském navazujícím studijním oboru *Učitelství pro střední školy dějepis – český jazyk a literatura*, a proto doporučuji předloženou práci k obhajobě. Práci hodnotím stupněm ...

V Křižánkách 9. srpna 2022

prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.